

Ale třeba ve Švýcarsku se syrové houby běžně dávají do salátu.

To ve Francii taky. Ale pozor, pouze mladé žampiony, nesmí být staré. A mohou k tomu být výhrady, neboť žampion, i ten pěstovaný, obsahuje malé množství karcinogenních látek, které mizí až varem.

Z čeho má toxikolog největší radost?

No přece když přijde na to, co kdo snědl, čím se kdo otrávil. A taky když ví, jak s tím toxinem naložit, eliminovat ho. Totiž proti-jedů je absolutní minimum. Jeden je hodně efektivní: to sníte houbu, která obsahuje jed alkaloid muskarin, například vláknici načervenalou. Začnete se už u stolu potit, nekontrolovaně slintáte, srdce vám pomalu buší. Ale když vám lékař píchne atropin, což je jed z rulíku zlomocného, za čtvrt hodiny vám bude zase dobře.

Houbaření je taková česká národní úchylka – podle statistik jde aspoň jednou ročně na houby sedm milionů Čechů. Ve většině civilizovaných zemí dávají přednost vypěstovaným houbám.

Oni se bojí. Nemají tradici rodinného vzdělávání. A druhy hub v přírodě nerozeznávají. Takže se tam houby víc pěstují, než hledají, je to zkrátka byznys. Češi berou houbaření jako dobrodružství. Podobně jako když Japonci zbožňují prudce jedovatou rybu fugu, na jejíž úpravu musí mít kuchař pomalu vysokou školu, protože jinak své hosty otráví.

Vy se toxinům věnujete dlouho. Pozorujete nějaký trend?

Pozoruju léta, že rozlišovací schopnost lidí ve volné přírodě je čím dál horší, protože se do přírody čím dál méně chodí. Výsledkem je, že dítě pozná na ulici dvacet modelů mercedesu, ale v přírodě si ani netukne. Zvláštní ale je, že počet otrav u nás je víceméně stabilní – kolem 400 případů ročně, dvě až tři úmrtí.

Stojí to vůbec za to riziko, sbírat houby, když nás to taky může stát život?

Já si myslím, že se to dá naučit. A je jedno pravidlo, které pochopí i člověk s IQ 70. Totiž vzít houbu, otočit ji a zespodu se podívat, jestli má...

... trubičky, nebo lupeny.

No to jste ale řekla téměř odborně. Lidé tomu říkají všelijak. Lupenům se říká chladič nebo čárky. A trubičkám zase moli-tan. Takže má-li houbu zespodu „moli-

tan“, i když i mezi takovými jsou jedovaté, neohrozí nás na zdraví, nebo dokonce životě. Pak přijde druhý krok, totiž že si z houby ukousneme. Hořkou vyhodíme. Ostatní musíme dobře tepelně zpracovat – protože jsme taky mohli najít modráka, hřiba satana nebo koloděje, které chutnají sice dobře, ale když se nedostatečně uvaří, je ta otrava dost nepříjemná. Satanům se lidově říká bliják, zvracíte po nich třeba sedm hodin v kuse. Je to divočina, ale nezahubí vás to. A teď ty druhé houby, s „chladičem“. „Chladiče“ nebrat, to už je vyšší škola houbařství. Tam už se můžete splést fatálně. Jedna „chladičová“ houbička je totiž například masák. Kdo ho ochutnal, miluje ho. Jenže si ho lze splést s muchomůrkou tygrovitou nebo zelenou. A to vás může stát život.

Mladší ročníky ale spíš než masáky hledají v lesích „houbičky“, tedy lysohlávky.

A to já celkem akceptuju. Protože pokud opravdu lysohlávky pro svoji potřebu najdou, znamená to, že museli vyvinout dost fyzické námahy, lysohlávky nerostou běžně. Je to sezonní houbička čili jenom na podzim, v podhůří – zkrátka musí se to umět hledat, nachodit kilometry. A když si je někdo najde, tak ať si tedy klidně způsobí tu radost intoxikací, která není orgánově nebezpečná. Dojde jen k přechodné změně vědomí. Mimochodem, halucinogenní nejsou jen lysohlávky, takových hub je daleko víc. A jednu z nich pozná každý – muchomůrku červenou.

Tu prý rádi žvýkali šumavští dřevaři.

No ano, aby měli větší sílu, protože její toxin působí jako psychotikum. Dokonce ji kdysi fasovala švédská vojska, když šla do boje, místo kořalky. U nás se dával vojákům před bitvou alkohol, jim červená muchomůrka. Studenti si na mé podzimní exkurzi musí povinně z muchomůrky červené kousnout a spolknout to, aby viděli, že učitelka na devítiletce je strašila nesmysly, když říkala, že je prudce jedovatá. I když... já po ní dobře usnu.

Takže zkoušíte toxiny i osobně?

Samozřejmě. Ty nejběžnější drogy jsem si musel vyzkoušet, nemůžu přece říkat studentům nějaké nesmysly. Problém je v tom, že na každého houbička nebo rostlina působí trochu jinak. A u přírodních drog je velké nebezpečí v dávkování. Jinak se budete chovat, když sníte jednu plodnici, a jinak, když jich sníte deset.

Jak jinak?

No tak třeba když si vezmete tu správnou dávku, budete v euforii, budete mít krásné změny vnímání, bude vám dobře. Ale když dávku přezene, budete mít „bad trip“, což znamená, že třeba nebudete ani vládnout nohama, svalíte se na zem a začne na vás padat vesmír. Budete jen sténat a těšit se, až to přestane. Já studentům nic nezakazuju. Ale říkám jim: „Když budete přírodní toxiny zkoušet, nebezpečí je v tom, že v přírodě to není nadávkované jako v lékárně nebo na diskotéce. Takže si určete jednoho, který pro tu chvíli nebude brát drogy vůbec. Dá na vás pozor, abyste nevyskočili z okna, neudělali nějakou hloupost. A taky určitě nekombinujte drogy houbové ani rostlinné s alkoholem, protože alkohol může účinek nekontrolovaně násobit.“

Jaké jedovaté rostliny jste ochutnal?

Třeba šalvěj divotvornou, dneska už patří pod zákon. Ta vás dost nastartuje. Durman jsem zkoušel, což je velmi nebezpečná droga. Zatímco po lysohlávce pořád víte, kde jste, a můžete komunikovat, po durmanu, blínu nebo rulíku – to jsou ty tři nejhorší – nevíte vůbec, co děláte. Prostě vás to vystřelí velmi tvrdě do vesmíru, v mozku vám to udělá paseku.

Co konkrétně jste po durmanu zažil?

Nic příjemného. Setkal jsem se se smrtí. Rozmlouval jsem s mrtvými. Vlastně jsem to pak ani neanalyzoval, protože jsem na to chtěl zapomenout. Ale povím vám, co bylo po hašiši. Jako nekuřák jsem si dal hašiš na horkou plotýnku a trychtýřem dýchal čmoudíky, ten kouř. Ale neodhadl jsem, jak je droga silná. Takže jsem pak zažil, jak děsné může být, když vás dávka úplně ochromí. Ležel jsem na zemi, nebyl jsem schopen ničeho – ale všechny smysly jsem měl zjitřené, třeba z třetího pokoje jsem slyšel tikot hodinek. Pak přišlo zvracení. Což může být nebezpečné. Tak často umírají alkoholici, že zvracejí ve spánku a zvrátky vdechnou. To se mně nestalo. Studentům ale říkám, že to bylo první příjemné, osvobozující zvracení v mém životě, bez křečí a nářku, jak jsem měl ty hladké svaly uvolněné. Naproti tomu lysohlávky, to je jen takové hezké. Viděl bych vás třeba celou červenou. Nebo byste měla obrovské uši. Anebo by na mě tyhle knížky mávaly z regálů. Ale pořád bych věděl, kde jsem, komunikoval bych, prostě pseudohalucinace. Já bych si ale nikdy nevzal